Преродбата го преродува Скопје

АНЕЛА ПЕТРОВА

Центарот на Скопје до 2014 година ќе добие нов лик со десетина нови објекти, дваесетина споменици и обновени и украсени фасади на постојните згради околу плоштадот Македонија. Изградбата на овие објекти и споменици ги предвидоа и ги реализираа Владата и Министерството за култура, а дел од нив ги реализира Општина Центар. Визијата за изгледот на срцето на метрополата вчера беше презентиран преку проектот „Визуализација Скопје 2014 година", односно со компјутерска 3-Д анимација, во присуство на градоначалникот на Центар, Владимир Тодоровиќ, министерката за култура Елизабета Канческа-Милевска, архитекти и други гости.

- Сакаме да ја запознаеме јавноста со прецизниот изглед, местоположбата и со големината на објектите и споменицитe во центарот, како и со опкружувањето, вклопувањето во просторот и конечниот изглед на целината. Оваа визуализација ќе помогне граѓаните да добијат пореална слика како ќе изгледа центарот на главниот град - рече Тодоровиќ.

Вчера почна да се оградува просторот каде што ќе се гради фонтаната на плоштадот и почнаа подготовките за поставување на постаментите за споменицитe на Гоце Делчев и Даме Груев. Плоштадот наскоро ќе биде раскопан, оти за да се изгради фонтаната со спомeникот на Александар Македонски и црквата, треба да се помести подземната инсталација.

Еден од лавовите за мостот „Гоце Делчев"

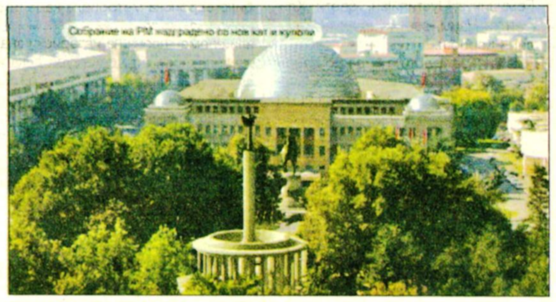
Собрание на РМ надградено со нов кат и куполи

Мост на Уметноста и објект за Обвинителството

Порта Македонија

Филхармонија

ДВА ХОТЕЛА НА ПЛОШТАДОТ

На плоштадот Македонија ќе се градат четири нови објекти. Обновениот Офицерски дом всушност ќе служи како хотел, а еден кат ќе биде наменет за резиденција на градоначалникот. До него ќе се гради хотел, дело на архитектот Коста Мангаровски, кој со Офицерскиот дом ќе претставува една целина. Помеѓу нив ќе се гради кружен украсен објект, чиј лик допрва ќе се утврди на конкурс, а во продолжение ќе се гради уште еден хотел.

Од спротивната страна на плоштадот, пред „Лумикс" ќе се гради црквата „Свети Константин и Елена", дело на Искра и Владо Лековски. Од Општина Центар не можеа да потврдат дека и верскиот објект ќе биде довршен до 2014 година, затоа што изградбата зависи од МПЦ, а таа сè уште не донела одлука.

другите згради околу плоштадот ќе добијат нова фасада, за што дознаваме дека веќе се водат разговори со куќните совети. Освен нова фасада, зградата каде што се наоѓа „Дал мет фу" на покривот ќе има и скулптури.

Фасадата на „Сити галери" целата ќе се прекрие со монитори.

Од другата страна на Вардар веќе се градат Стариот театар, Музејот на македонската револуционерна борба, објектот во кој ќе бидат сместени Уставниот суд, Архивот и Археолошкиот музеј и зграда за Министерството за надворешни работи. На овој простор треба да се изградат и зграда за Агенцијата за електронски комуникации, кружна зграда за Јавното обвинителство и финансиската полиција и колонада од столбови, наречена „Независна Македонија".

На презентацијата беше прикажан и изгледот на Собранието, кое ќе добие уште еден кат и три куполи на покривот.

- Се соочуваме со голема одговорност при реализацијата на предвидените проекти во програмата на Владата. Токму за овие и низа слични проекти ја добивме довербата од граѓаните и максимално се трудиме да ја оправдаме. Затоа сите проекти ги реализираме транспарентно, а во нивната верификација ползуваме мислења на стручни лица со кредибилитет, кои ни дадоа голема поддршка како членови на стручните комисии за избор на идејните решенија за проектите што ги реализираме - рече министерката Канческа-Милевска.

СЕКАДЕ СПОМЕНИЦИ

Освен објекти, центарот ќе се разубавува и со споменици и скулптури. Меѓу најголемите скулптури е портата Македонија, која личи на Триумфалната капија во Париз, висока колку објектот на Пелагонија. Ќе биде поставена на плоштадот Пела, како еден вид порта кон плоштадот. Портата е дело на скулпторката Валентина Стефановска, која ја изработи и скулптурата на Александар Македонски.

Во Паркот на жената-борец ќе бидат поставени споменици на президиумот на АСНОМ, основачите на ВМРО, како и голем обелиск за македонските херои. На плоштадот и околу Камен мост ќе се наместат скулптури на Цар Самуил, Ченто, Гоце Делчев, Даме Груев, Гемиџиите, Јустинијан, свети Климент и Наум, свети Кирил и Методиј и Карпош.

На плоштадот ќе биде поставен и коњаник на Александар Македонски, над фонтаната, но тоа нема да се случи наскоро. Се очекува фонтаната да се гради една година, по што ќе биде пуштена во употреба без скулптурата. Таа ќе има шест програми за движење на водата, а навечер водата ќе се движи со светлосни ефекти и по ритам на различни песни.

Градоначалникот Тодоровиќ се пофали дека споменицитe во живо изгледаат многу поубаво отколку на видеопрезентацијата, оти за презентацијата се изработени според макети и слики, а не од изработени модели од вајарите и скулпторите, кои што имаат многу поголема естетска вредност.

Центарот на метрополата до 2014 година ќе добие нов изглед со десетина објекти, споменици, обновени фасади и пешачки мостови

- Нема плоштад, сквер, парк или пак позначајна институција во која било европска метропола каде што нема да најдете биста, споменик или спомен-плоча на историски значајна личност, што покажува дека и ние ги делиме истите европски вредности. Скопје досега има само два споменика на значајни историски личности и настани. Едниот е Споменикот на ослободителите на градот, изработен пред 60 години, а вториот е спомeникот на Гоце Делчев, подарок од Бугарија, кој е поставен во1966 година. Тоа значи дека досега за ова прашање не е направено ама баш ништо. Затоа ние сметаме дека Скопје треба да добие ново лице, естетска преродба. Центарот треба да се измени во една заокружена архитектонска урбанистичка целина која на градот ќе му даде нов уметнички изглед. Со тоа Скопје ќе го направиме пофункционален град, а за да го постигнеме сето тоа потребно беше да се создаде визија за идниот изглед и да се развијат проекти - заклучи Тодоровиќ.

Освен овие споменици, центарот ќе го разубавува и фонтана среде Вардар, со водоскок висок 30 метри, која ќе почне да се гради летово, при низок водостој. Летово во Вардар ќе бидат поставени и три скулптури, односно живи врби.

Од Камен мост до мостот Слобода ќе има два пешачки моста, „Око", кој почна да се гради до Уставниот суд и Мост на уметноста, кој ќе служи за поврзување на кружната зграда на Обвинителството. Двата моста ќе бидат украсени со скулптури. Конкурсот за скулптури на „Око" е во тек, а на вториот мост ќе има скулптури на Тоше Проески, Браќа Миладиновци, Кочо Рацин, Ацо шопов, Глигор Прличев, Никола Вапцаров и други.

Надлежните во отчетот испуштија да кажат колку ќе чинат изградбата и украсувањето во центарот. ■

Споменик на Бранителите на Македонија

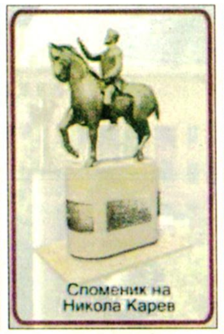
Споменик на Никола Карев

Споменик на паднатите херои за Македонија

Споменик на Цар Самуил

Споменик на М.А Ченто

Протест на плоштадот

Штом информациите за извршената презентација станаа достапни на интернет, на плоштадот се собраа активистите на здружението „Плоштад Слобода" на протест против намерата на власта да го доизгради центарот. Тие на тарабите со кои се огради просторот за фонтаната ги испишаа графитите: „Антикоманија филм ви прикажува", „Прекинете преродби", „Не го силувајте просторот".

- Целта на собирот е да ги испратиме пораките до надлежните, кои си поигруваат со ликот на центарот, а и со нашиот живот. Сакаме да укажеме дека со самото заградување на плоштадот почнува нарушувањето на јавниот простор - вели Ирена Драгшиќ од „Плоштад Слобода".

Таа додаде дека веднаш дошла полиција и ги избркала цртачите на графити, а неколку камермани биле легитимирани.

Дел од новите згради на левиот брег на Вардар

Рамадани: Бурмали џамија пак ќе го краси Скопје

Од Координативното тело за обнова на Бурмали џамијата велат дека презентацијата на изгледот на центарот на Скопје е нешто што може да се смени, но не може да се смени историјата.

- Презентација за изгледот на џамијата ќе направи легалниот градител, Исламската верска заедница. Ние како координативно тело бараме Владата да ни понуди земјиште за нејзината изградба. Историјата не може да се смени. Бурмали џамија го красела Скопје четири и пол века и пак ќе го краси - вели Рамадан Рамадани, претседател на Координативното тело.

ВАНГЕЛ БОЖИНОВСКИ, АРХИТЕКТ

Храбар и потребен потег за метрополата

Вангел Божиновски

● Дали мислите дека измешаните стилови на новите објекти во центарот ќе го разубават или ќе го нагрдат Скопје?

- Објектите што ќе се градат се избрани на конкурси, ги поминале филтрите на стручните комисии. На конкурсите е водена сметка за вклопување на новите објекти во околината. Значи, конечниот изглед на центарот не е направен само како што некој сака. Не можам да кажам дека некои стилови што ќе бидат присутни се резултат на нешто што ние сме го имале во историјата. Овие објекти се резултат на личните видувања на авторите, кои ги користеле знаењето што го имале и изразните средства што ги стекнале. Впрочем и повелбата Хоризонт 2000 на Светската академија на архитектурата препорача архитектурата повеќе да не се подредува во стилови, туку да се гледа како индивидуален израз на авторот.

Овие објекти имаат свое достоинство и сметам дека ќе го разубават центарот.

● Дали одлуката за тоа како треба да изгледа центарот не треба да биде донесена со јавна експертска дебата на јавен конкурс?

- Комплетниот изглед на центарот е направен врз основа на урбанистичка подлога. Генерално, не мислам дека оваа работа би била подложна на некаква посебна критика. Јас имам свое индивидуално мислење, можеби не се согласувам со изгледот на некој споменик, објект или мост, но ќе го кажам јавно откако ќе ми легне она што го видов на презентацијата. Секако, сите треба да се радуваме на овој храбар потег. Ние имаме плоштад, кој е замислен уште во 1924 година и по 90 години сè уште не е оформен. Досега имавме два меѓународни, еден југословенски и еден републички конкурс за изгледот на центарот, превртевме сто хартии, но досега ниедна градска управа не се реши да го дооформи плоштадот со објекти.

Ова е неопходно да се направи и инвестицијата е, секако, оправдана и ќе се исплати.

● Дали вложувањето од државата во изградба на објекти во центарот е оправдано ако се знае дека во Скопје не се решени други важни инфраструктурни проблеми?

- Скопје има многу нерешени проблеми, кои се таложат откако беше решено градот да се шири со население. Беше замислен за 400.000 жители, а има многу повеќе, поради што се натрупуваат инфраструктурни проблеми. Затоа секако е потребно да се најдат пари и за нивното решавање. Сепак, нема град со нерешени проблеми, тие се решаваат тековно. Нам ни фалат километри фекална канализација, но изгледот на плоштадот е важен приоритет, оти досега немавме лице на метрополата. ■

ЕЛИЗАБЕТА АВРАМОВСКА, ПРОФЕСОР НА АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

Со кринолина во градски автобус

● Дали мислите дека измешаните стилови на новите објекти во центарот ќе го разубават или ќе го нагрдат Скопје?

- Архитектурата е најконцептуална од сите уметности и треба да има силна идеја и резон за да се одлучи да се спроведе нешто во архитектурата. По земјотресот во 1963, Скопје во светот стана познат и е единствен пример како град на солидарноста. Оттогаш па наваму тој се гради во духот на современата архитектура. Архитектурата и уметноста секогаш биле авангардни и влијаеле врз науките како социологијата и филозофијата и не треба само да го одразува духот на денешното живеење, туку и да ја антиципира и иднината. Операта во Париз изградена во 19 век и нејзиниот стил и декорација се во духот на иконографијата карактеристична за тоа време. На објектот „Сецесија" во Виена стои јасно напишано, парафразирам, дека секоја уметност и архитектура треба да се одраз на своето време. Така што во Скопје правиме барок и неокласицизам е неиздржно. Сите сакаме да имаме нов модел на мобилен или на автомобил или куќа со висока технологија, а градиме објекти со естетика и иконографија несвојствена за нашето време. Тоа е како јас сега да носам кринолини, а да се возам во градски автобус или во порше.

Триумфалната капија во Париз поставена во времето на Наполеон го слави триумфот на победата во услови на војна. Новата триумфална капија во пешачката зона на Дефанс е административна зграда со современа минималистичка форма. Митеран ја направи во 80-тите во бизнис-зоната на Париз и ја слави моќта на економијата на современа Франција. Кај нас не е јасно која е целта и симболиката на таа триумфална капија и зошто има барокна форма.

● Дали одлуката за тоа како треба да изгледа центарот не треба да биде донесена со јавна експертска дебата на јавен конкурс?

- Би требало. Архитектонскиот факултет не беше информиран за презентацијата, ниту како факултет сме биле информирани или консултирани за вакви потфати во централното градско подрачје. Нашиот факултет е најмеродавен и единствен во државава и мора да биде консултиран за толку крупни зафати во македонската метропола. Не би требало само политиката да ја диктира естетиката.

● Дали вложувањето од државата во изградба на објекти во центарот е оправдано ако се знае дека во Скопје не се решени други важни инфраструктурни проблеми?

- Предност треба да има решавањето на инфраструктурните проблеми кои можеби се невидливи, но се многу битни за функционирањето на еден град. Треба да постои борд на архитекти како независно тело од институциите за да решава без притисоци и влијанија. Треба да бидат вклучени и странски архитекти и урбанисти, бидејќи критериумите за архитектурата треба да имаат универзални вредности, а не локални. Познат е т.н. Билбао-ефект. Во шпанскиот Билбао, по неуспешните обиди на архитектите и уметниците да направат нешто, го повикаа и добро го платија светскиот познатиот архитект Френк Гери, кој го проектира новиот Гугенхајм и од запуштено пристаниште со криминал направи светска туристичка дестинација, на која сега ѝ недостигаат хотели. ■

Елизабета Аврамовска